

STRAND BRÆNDERI

Landbruks- og Matdepartementet
Landbrukspolitisk avdeling
Att.: Viil Søyland
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo

Oslo/Moelv, 5.12 2008.

Vedrørende høring – forskrift om prisnedskrivning ved produksjon av rektifisert potetsprit.

Vi viser til høringsbrev av 23. oktober 2008 vedrørende ovenfornevnte. Våre merknader er i hovedsak knyttet til overgangen fra et todelt til et enkelt prisnedskrivningstilskudd for potetsprit. Selv om dette ble avklart i jordbruksoppgjøret 2008, håper vi at departementet vil vurdere våre merknader. Vi har følgende merknader og kommentarer til departementets forslag til ny forskrift

Bakgrunn om norsk spritproduksjon og avrensordningen.

Fram til 1994 var det 8 brennerier som leverte potetråsprit til Vinmonopolet. I 1994 fusjonerte brenneriene inn i Norske potetindustrier. Noen brennerier stod utenfor denne fusjonen, deriblant Strand Brænderi. I perioden etterpå har det vært 2 produsenter av råsprit, NOPO (i dag kjent som HOFF) og Strand Brænderi. Alle brenneriene leverte sin råsprit for rektifikasjon på Arcus sitt anlegg på Hamar. Senere har HOFF og Arcus blitt enige om en løsning med integrert rektifikasjon og destillasjon av potetsprit på HOFF sitt anlegg på Gjøvik. Strand Brænderi produserte i 2007 om lag 760 000 liter potetråsprit av en total norsk produksjon på ca. 2,1 mill. liter, og står således for en betydelig andel av norskprodusert sprit. All råsprit produsert av Strand Brænderi blir i dag rektifisert ved HOFF sitt anlegg på Gjøvik.

Basis for all råspritproduksjon er reststivelse fra bearbejdede poteter og hele poteter fra avrensordningen, administrert av HOFF. Avrensordningen innbar prioriteringer i forhold til denne forsyningen. Av avrenskvantumet for 2007 på 47 300 tonn er det ca 20 000 tonn som nyttes til råspritproduksjon. Av disse 20 000 tonnene baseres anslagsvis minst 25 % på reststivelse fra bearbejding. Avrenskvantumet har vært tiltenkt råspritproduksjon og glukose, med potetmel som regulator. Etter siste revisjon ble det utvidet fra inntil 50 % til 75 % av melproduksjonen.

Våre kommentarer til høringsutkastet

Innledningsvis vil vi understreke at vi på generelt grunnlag stiller oss positive til regelverksforenklinger. I denne saken mener vi likevel at konkurransemessige hensyn for verdikjeden til potetsprit, må vektlegges sterkere og eventuelt gå foran hensynet til forenkling. Konkurransemessige hensyn bør vurderes både i forhold til fremtidig råvaretilgang avrens, og

hvordan de foreslåtte endringene i prisnedskrivningstilskuddet endrer forholdet mellom kjøper og selger av råsprit og slik kan påvirke oppgjørsprisen. Videre mener vi at høringsutkastet gir en incentivstruktur som ikke bidrar til å søke alternative anvendelser for råspriten, som både kan gi lavere kostnader for norske myndigheter og bedre oppgjørpris til potetprodusent. På sikt kan forslaget også føre til utfordringer med tanke på selve formålet, dvs. avsetning av norske avrenspoteter. Alle momentene blir omtalt nedenfor.

Konkurransenøytral tilgang på råvaren avrens

I dag administreres avrensordningen av Hoff som fordeler potetene på basis av avtalen mellom Hoff og SLF. I denne avtalen er sprit prioritert med tilgang på avrens. I utkastet til forskrift er det foreslått at produsent av rektifisert sprit skal gjøre minimum 3 årige avtaler med godkjente omsetningsledd i markedsordningen for poteter, for å være berettiget prisnedskrivingsmidler.

Strand Brænderi produserer som kjent ikke rektifisert potetsprit, og det er derfor uklart hvordan bedriften skal få tilgang på avrenspoteter. Selv om forsyningssikkerhet for avrens så langt ikke har vært en problemstilling, må det etter vårt syn lages mekanismer i den nye forskriften som sikrer en konkurransenøytral fordeling av avrenspoteter mellom spritprodusenter. Vi kan ikke se at dette er ivarettatt i høringsutkastet. Dette kan for eksempel ivaretas gjennom en reell forsyningsplikt på avrenspoteter fra HOFF.

Alternativ anvendelse av råsprit

Forslaget om å avvikle dagens todelte tilskudd og erstatte det med ett tilskudd for rektifisert potetsprit kan være uhensiktsmessig på flere måter. Siden de fleste anvendelsesområder av råsprit vil være avhengig av prisnedskrivning, vil en slik omlegging bety redusert mulighet for alternativ anvendelse av råsprit, ettersom råsprit ikke nødvendigvis må rektifiseres for å konsumeres og kan også benyttes til "teknisk bruk". Dette kan være negativt både for potetprodusentene og ut fra et tilskuddshensyn, da alternativ anvendelse kan bety bedre oppgjørpris på avrens til bonden og/eller et lavere tilskuddsbehov. Ett enkelt tilskudd lagt til rektifisert potetsprit fremstår dermed som et tilskudd til rektifikasjon, og vil sterkt bidra til å redusere alternativ utnyttelsesmuligheter for råsprit og dermed også avrens. Samtidig understreker vi at et ekstra tilskudd for rektifikasjon er nødvendig for de volumer av råsprit som går til dette.

Tilgang på avrens som råvare varierer. Tilgangen har vært nedadgående i flere år, med en betydelig økning for årets potetavling. Samtidig er det noe usikkerhet ved fremtidig avsetning av rektifisert potetsprit. Blant annet som følge av og at både akevitt og vodka (dagens to viktigste ferdigvarer for avsetning av den rektifiserte spriten) ikke nødvendigvis må baseres på norsk potetsprit. Økning i tilgangen til avrens og/eller redusert avsetning rektifisert sprit tilsier også at et enkelt tilskudd til rektifisert potetsprit kan være uheldig, hvis en på sikt skal sikre formålet om å ivareta avsetning av avrenspotet.

Konkurransenøytral utforming av prisnedskrivningstilskuddet

To aktører produserer i dag råsprit, h.h.v. Strand Brænderi og HOFF, og hele volumet rektifiseres til humant konsum på HOFF sitt anlegg på Gjøvik. Strand Brænderi har per i dag ingen alternative kanaler for sin råsprit. Ved å fjerne prisnedskrivningstilskuddet for råsprit og legge alle tilskuddsmidlene til rektifisert potetsprit, legger myndighetene aktivt til rette for en monopolisert avsetning av all råsprit gjennom HOFF med de konsekvenser det kan ha for prisdannelsen på råsprit. M.a.o. selv om dette ikke er intensjonen, kan det heller ikke utelukkes at dette blir effekten. Myndighetene bør etter vårt syn prinsipielt ikke legge opp til

et regelverk som muliggjør monopoladferd. Konkurransemessige hensyn må derfor i mye større grad bli vektlagt ved endringer i prisnedskrivningstilskuddet.

Forslag til løsning

Norsk råsprit er avhengig av tilskudd for å være et konkurransedyktig alternativ til importert sprit, både til human konsum og teknisk bruk. Med det utgangspunkt og i tråd med formålet med avrensordningen, forutsetter vi at det vurderes andre løsninger for prisnedskrivning sprit enn bare å legge tilskuddet til rektifisert potetsprit. Enten at hele tilskuddet legges til råsprit, alternativt at en viderefører dagens todelte prisnedskrivningstilskudd. Det sikrer dagens avsetning av råsprit, det åpner for innovasjon og alternativ anvendelse av råsprit fremover, noe som kan bli en nødvendighet under visse forutsetninger, samtidig som man ivaretar åpenbare konkurransemessige hensyn mellom de to produsentene av råsprit. Vi kan heller ikke se at forenklingsgevinstene er spesielt store i departementets forslag. Etter hva vi har bragt i erfaring, er den administrative forvaltningen av dagens to prisnedskrivningstilskudd allerede svært begrenset.

Det foreliggende høringsforslaget vil innbære omfattende endringer i rammevilkårene for produsenter av potetråsprit. For Strand Brænderi kan de foreslåtte endringene ha store konsekvenser for tilgang av råstoff, omsetning av råsprit, og lønnsomhet i produksjon. I neste omgang kan de foreslåtte endringene også ha store konsekvenser for potetprodusentene og deres omsetningsledd.

Ut fra sakens viktighet ber vi om et møte for å utdype våre synspunkter.

Med vennlig

Strand Brænderi

NHO Mat og Bio

Steffen Skolseg
Adm. dir.

Haavard Elstrand
Adm. dir.